

A Magyar Természetvédők Szövetsége (MTVSZ) szakmai véleménye a 67 oldalas, társadalmi konzultációra bocsátott REPowerEU tervezetről (2023. augusztus 11.)

I. Általános észrevételek, folyamat, társadalmi részvétel

Nehezményezzük, hogy a szakmai szervezetek, civilszervezetek és az érintett lakosság a tervezetet a nyár közepén, két hét alatt véleményezheti csak mint "társadalmasítás". Reméljük, hogy közös civil [levelünk](#) meghallgatásra talál és 2023 szeptemberben lesz még lehetőség érdemi társadalmi konzultációra. Ezt a háztartásokat alapjaiban érintő tervezetet érdemben egyeztetni kell a magyar lakossággal pl. lakásszövetkezetekkel, energetikai (energiahatékonysági és megújuló energiás) szakmai szervezetekkel, önkormányzati szövetségekkel és más érintettekkel, ha azt akarjuk, hogy sikeres legyen. A lakossági napelemes RRF pályázat nehézségei is mutatják, hogy [a tervezéskor a megvalósítók, célcsoportok szempontjait és észrevételeit is \(időben\) figyelembe kellene venni.](#)

II. Tartalmi észrevételek

Bevezetés, Célkitűzések

A Nemzeti Energia- és Klímaterv tervezet véleményezésünk az annak megvalósítását nagyrészt finanszírozó REPowerEU-tervezetre is releváns, mint [szakpolitikai kritika itt.](#)
(A tervezet hivatkozik a célkitűzéseknél a felülvizsgált Nemzeti Energiastratégiára, amit - vagy tervezetét - még tudomásunk szerint nem tettek közzé.)

A célkitűzésekből hiányoljuk a fosszilis földgáz-függés csökkentését, miközben a villamos energia import kitértség csökkentése pedig túl hangsúlyosan szerepel benne. A várt hatások összegzésénél szereplő primerenergia felhasználás-csökkentés (1,32 PJ/év) de pláne a 6,5 millió m³/év földgázfogyasztás-csökkentés (a 2022-as 9100 millió m³ fogyasztási szinthez képest meghatározva) igen kevés, gyenge a tervezet energiatakarékossági pillére. Ez a két gyenge célszám is mutatja, hogy több és nagyobb - elsősorban lakóépületi - energiatakarékossági programra van szükség a tervezetben, a földgázfogyasztás tempósabb csökkentéséhez. /2021-ben 11000 millió m³ volt a gázfogyasztás, azaz a fogyasztói takarékoság (az enyhe időjárással együtt) 1900 millió m³-rel csökkentette az országos gázfogyasztást egyetlen év alatt.

Úgy tűnik, a kormány jobban tart a villamosenergia-import növekedésétől, mint a fosszilis gázimport új gázblokkok és REPowerEU-beruházások miatti relatív növekedésétől (jelenleg: 85%-os gázimport, 2030-ig 80%-ra csökkentenék csak, míg a régi NEKT-ben: 70% cél volt), még akkor is, ha ez utóbbi nagyobb energiabiztonsági kockázatot jelent és szén-dioxid-intenzívebb. Az üvegházhatású gázok kibocsátásának és a végső bruttó energiatartalomnak jelentős csökkentését a lakó- és épületszektortól várja, rájuk terheli, miközben a REPowerEU-ban (a KEHOP Plusz-szal együtt is) ehhez a teherhez képest az erre szánt uniós és hazai finanszírozási keret nem elegendő.

Attól, hogy a villamosenergia-fogyasztás előreláthatólag 48%-kal fog növekedni 2030-ig (az elektrifikáció miatt indokoltan de az erőltetett újraparosítás pl. akkumulátorgyárak miatt indokolatlanul) még ez nem jelenti azt, hogy a villamosenergia-termelés gázfogyasztásának is növekednie kell. A REPowerEU két célkitűzése az energiaátmenet felgyorsítása és az energiatakarékosság; kontraproduktív, ha ezeket rontják a harmadik, diverzifikációs célkitűzéshez tervezett magyar reformok és beruházások. A fosszilis függőséget hosszabbítja, sőt növeli, az energiabiztonságot is inkább veszélyezteti a hazai villamosenergia-termelés földgáztüzelésű alapokra helyezésének (akár átmeneti) fokozása. A hazai - gazdaságosan és a környezeti-társadalmi szempontokat figyelembe vevően - kitermelhető gázkészlet erősen véges, közép- és hosszútávon nem fenntartható. A hazai nem-hagyományos gázkészletek (palagáz) kitermelése rendkívül beruházás- és költségigényes, a technológia számos európai országban ma is tiltott annak környezetpusztító, a környéken élőkre és megélhetésükre káros hatásai miatt. A hazai fosszilisenergia-kitermelés fokozása helyett a hazai (főleg épület) energiatakarékosságba és megújuló energiákba való beruházásokra, reformokra kellene a REPowerEU tervezetben is több forrást allokálni. A célzott energiaszuverenitást, kibocsátás-csökkentést is előreviszi a megújuló energia alapú villamosenergia termelés (és az import villamosenergia is egyre nagyobb arányban megújuló energia alapú).

REFORMOK

Reform 8: A biogázra és biometánra vonatkozó stratégia kidolgozása

Helyes irány lehet a hazai keletkezésű biogáz és biometán hazai hasznosításának erősítése, de csakis a teljes életciklusban figyelembe vett fenntarthatósági kritériumok mellett. Továbbá pontosítani kell a reform leírásában, hogy a stratégiának tartalmaznia kell: milyen forrásokból és évente mennyi biogázt és biometánt állítanak elő (miből mennyit a MOL hulladék koncesszió keretében és miből mennyit azon kívül, egyéb biomassza hulladékból stb.). A stratégia megfelelő társadalmi egyeztetéssel essen át Stratégiai környezeti vizsgálaton (SKV-n). A kapcsolódó beruházás, ha megfelelő, akkor a fosszilis földgázimport függőségünk csökkentése mellett a hazai földgáz-kitermelés fokozásának igényét is mérsékelheti.

Reform 13: Lakóépületek energiahatékonysági fejlesztésének keretrendszere (21. oldal)

Az MTVSZ a lakóépületek energiahatékonysági javításának (uniós és állami forrásokból, többéves, differenciált és mélyebb felújítást ösztönző) támogatását évtizedek óta szorgalmazza, úgy is mint valódi és tartós rezsicsökkentés, a fosszilis földgáz-függés visszaszorítása, ezáltal pedig a kibocsátott üvegházhatású gázok csökkentése céljából. Ld. [itt háttéranyagunkat](#) és [energiaátmenettel foglalkozó MTVSZ weboldalunkat](#). Ez a lakosság és szakmai szervezetek által is régóta várt reform legyen hangsúlyosabb a tervezetben.

BERUHÁZÁSOK

Kulcsfontosságú mindegyiknél, de különösen a 13. beruházásnál a HET Monitoring Bizottsággal, (szakmai) stakeholderekkel, leendő célcsoport/kedvezményezettekkel való megfelelő és érdemi konzultáció, a kapcsolódó pályázati felhívások tervezetéről ("szakmai és online konzultáció folytatása szakmai szervezetekkel és a MEKH-vel. Az online konzultáció bárki számára nyitva áll.") és érdemi, korai bevonásuk a megvalósítás monitorozásába, értékelésébe.

Beruházás 2: Nagynyomású földgázvezetékhalózat kapacitásbővítése (27. oldal)

Szükséges a gázellátás diverzifikálása (a gázszükséglet minél inkább Unión belüli és alacsonyabb áron történő beszerzése, EU-s közös beszerzés együttműködés kihasználásával), különösen a geopolitikai kockázatok mérséklése érdekében, azonban fontos, hogy emellett tempósan csökkentsék az ország össz gázigényét és gázfelhasználását, a gázimportot 2030-ra 80% helyett legalább 70%-ra csökkentsék, az aktuális NEKT alapján. Sem az import, sem a hazai termelésű fosszilis földgáz ne szolgálja a (szürke) hidrogéntermelést.

A DNSH elemzés (2.9. fejezet) hiányossága, hogy nem tér ki a 198 km új földgázvezeték építésének biodiverzitásra gyakorolt hatására.

Beruházás 3: Gáztárolók energiahatékonysági és ellátásbiztonsági beruházásai (31. oldal)

A technológiai felhasználásához jelenleg igénybe vett vezetékes földgáz kiváltásának elősegítése azonnal erősíti Magyarország energiabiztonságát, mérsékelve az importgáztól való függőségünk okozta kitettséget.

A beavatkozási területek szerinti 033-as besorolás és az éghajlatpolitikai célkitűzésekre vonatkozó 100%-os együtttható (2.8. fejezet) visszas, a hatékonyságnövelés és szennyezéskiváltás is legfeljebb 40%-os klímapolitikai együttthatót indokolna.

Beruházás 5.: Ipari parkok energetikai célú zöldítése

Még ha a cél pozitív is környezeti szempontból, a „szennyező fizet” elvvel ellenkezik az, hogy profitorientált vállalkozások a fejlesztésükhöz támogatást (akár csak 50%-ban) kapjanak. Legfeljebb visszatérítendő, kedvezményes hitel lenne elfogadható.

Beruházás 6.: Zöld gazdasági gyártókapacitások kiépítése

A pozitív szándék mellett fontos a „zöld” kiválasztási kritériumok pontos körülhatárolása, amely a jelentősen környezetterhelő technológiákat (pl. akkumulátorgyártás) kizárja. A DNSH elemzés (2.9. fejezet) hiányos, nem tér ki a víz fenntartható használatára és védelmére, a szennyezésmegelőzésre, a biológiai sokféleség és ökológiai rendszerek védelmére.

Beruházás 7.: Zöld technológiák alkalmazása

Amennyiben itt valóban az ÜHG-kibocsátás csökkentése a cél, akkor nem szerencsés a 048-as beavatkozási terület szerinti besorolás, amelyhez csak 40% klímaegyütttható tartozik.

Beruházás 8.: Vállalkozások energiahatékonysági fejlesztései

Üdvözljük, hogy megújuló energiaforrások alkalmazását csak kiegészítő jelleggel engedélyezik. Ha a minimális megkövetelt energiamegtakarítás 30%, akkor indokolt a támogatási döntésnél a magasabb energiamegtakarítási vállalást magasabb támogatási aránnyal méltányolni.

Beruházás 9: Hidrogén beruházások (46. oldal)

Eleve hibás gyakorlat a szürke hidrogén (azaz a fosszilis tüzelőanyagokból előállított) termelése. Csakis megújuló energia alapú azaz zöld hidrogént és kizárólag a nehezen dekarbonizálható szektoroknál kellene előállítani és használni, a teljes életciklusra vetített fenntarthatósági kritériumok mellett.

Beruházás 10: Zöld gazdaság emberi erőforrásának megerősítése

A 3. Át- és továbbképzés, továbbá fogyasztói tudatosságot erősítő képzése (13,72 Mrd Ft) kiemelt projektté lett téve és lehetséges kedvezményezettjeként az IKK Innovatív Képzéstámogató Központ Zrt. és az általa vezetett konzorcium megnevezett. Kérdés, hogy a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal (NSZFH)-t kötelező lesz-e bevonni a konzorciumba? Hogyan biztosítják a tartalmi minőséget, és hogy az IKK-NSZFH által bonyolított (2020-ban indított) állami informatikusképzés szervezési, technikai problémái ennél a képzéssorozatnál ne ismétlődjenek meg?

Beruházás 11.: Földhő hasznosítása

A DNSH elemzés nem tér ki a vízkészletek fenntartható használatára, védelmére, valamint a szennyezés-megelőzésre. Ezekre a projektek kiválasztása és engedélyezése során fokozottan tekintettel kell lenni.

Beruházás 12: Középületek energiahatékonysági beruházásai (55. oldal)

Az MTVSZ a középületek energiahatékonysági fejlesztését fontos feladatnak tekinti a fosszilis földgáz felhasznált mennyiségének visszaszorítása, ezáltal pedig a kibocsátott üvegházhatású gázok csökkentése céljából.

Beruházás 13: Lakosság energiahatékonysági beruházásai (57. oldal)

Elvárt és ésszerű iránynak tartjuk, hogy a beruházás során „fosszilis energiahordozót felhasználó berendezés nem támogatható”.

Az energiahatékonysági kötelezettségek és vállalások, pl. az évi 3%-os felújítási ráta ill. a nagyrészt a lakosságra terhelt 2030-as kibocsátáscsökkentési és energiafelhasználás-csökkentési célok, a tartós rezsicsökkentés és energiaszuverenitás, a REPowerEU céljai (az energiaátmenet felgyorsítása, energiatakarékosság és diverzifikáció az Oroszországból importált fosszilis energiától való függetlenedéshez), a lakosság mint legnagyobb energiafogyasztó: mind azt sürgetik, hogy 3,7 millió háztartást, de legalább a 2,6 millió leginkább energiapazarló, rossz energiateljesítményű háztartást mielőbb energetikailag alaposan felújítsanak és erre minél nagyobb arányban Unió forrásokat allokáljanak. Ehhez évi átlag 130-140 ezer háztartást kellene felújítani, ahogyan azt számos közelmúltbeli szakmai tanulmány (MEHI, Habitat for Humanity Magyarország, Green Policy Center, stb.) alátámasztotta. Ennek fényében nagyon kevés a RRF hitelből 224 milliárd Ft-tal támogatni tervezett 20 ezer háztartás felújítása 2026-ig. (Még a KEHOP Plusz kb. 140-150 Mrd Ft-os, 37666 db háztartás felújítására szánt kerettel együtt is.) 2023-ban a kormány 2580 milliárd Ft-ot tervez a magyar adófizetők pénzéből rezsicsökkentésre fordítani, 2024-ben 1340 Mrd Ft-ot, de ez még mai formájában sem eléggé célozza a rászorulókat; a lakosság gázfelhasználásának fenntartását okozza azaz az energiaátmenetet hátráltatja, miközben a tűzifával fűtők teljesen kimaradnak belőle. Szorgalmazzuk, hogy az RRF hitelkeret másik kb. felét is hívja le a kormány; azzal a kb. 1800 Mrd Ft-tal (de legalább az áprilisi 2500 Mrd Ft informális RRF-hitelterv és a jelen tervben szereplő

1800 Mrd Ft különbözetével, 700 Mrd Ft-tal) növelje meg a lakóépületek energetikai felújításának beruházási programját, arányosan több állami forrást mellérendelve. Ez jelenti a valódi rezsicsökkentést: a 700 Mrd Ft-ból további min. 62500 háztartás, az 1800 Mrd Ft-ból további min. 160700 háztartás újulhatna meg, ezzel tartós rezsicsökkentésben részesülve.

Készítette: Botár Alexa, Dönsz-Kovács Teodóra, Molnár Mátyás MTVSZ.